

Weidevogels in Súdwest-Fryslân

Staatsbosbeheer zet in op gemeenschappen maar geeft bedreigde soorten zoals weidevogels ook aandacht. Het jaar 2007 was een vrij goed weidevogeljaar in de terreinen van Staatsbosbeheer in Zuidwest-Fryslân, aldus boswachter Sjoerd Bakker. Vele vrijwilligers hebben daar ook in 2007 weer de broedvogels geïnventariseerd. De conclusie aan gaande weidevogels: een sterke toename van de Kievit (*Vanellus vanellus*), de Tureluur (*Tringa totanus*) en de Gele kwikstaart (*Motacilla flava*). Van de 'Ijip' of Kievit werden 486 paar vastgesteld, een stijging van 17 % t.o.v. 2006 (416 paar) en van de 'tsjirk' of Tureluur 174 paar, 20 % meer dan in 2006 (145 paar). Dit wijst niet op een toename van de landelijke broedpopulaties. Wellicht heeft dit te maken met de erg droge aprilmaand waardoor meer weidevogels de vochtiger percelen van Staatsbosbeheer gingen opzoeken. Van de Gele kwikstaart werden liefst 40 % meer paren geteld (122 paar). Deze zangvogelsoort broedt vooral rondom de meren de Snitsermar, de Terkaplester Puollen en de Wite en Swarte Brekken en op de eilanden die hier liggen. Verder zijn er in 2007 minder Grutto's geteld dan in het 'topjaar' 2006. Echter, de Grutto deed het in de onderzochte Staatsbosbeheergebieden in 2007 toch relatief goed met 484 paar (5,5 % minder). Uit het onderzoek van de RUG (Rijks-Universiteit Groningen) van Theunis Piersma in de Súdwesthoeke bleek dat een groot deel van de Grutto's door de droogte in april niet eens met broeden zijn begonnen. Bij de Scholekster (*Haematopus ostralegus*) trad een sterke daling op (30 %) tot 86 paar. Dat stemt overeen met de landelijke trend. Al deze tellingen hebben betrekking op ruim veertig weidegebieden die variëren in grootte van 10 tot 150 hectare en totaal bijna 1.800 hectare beslaan. Het beheer is hier vaak niet uitsluitend gericht op weidevogels. Er kan ook sprake zijn van een botanische doelstelling (planten) of een functie als pleisterplaats voor vogels.

Aanmoedigingsprijs voor 'Gruttoland' Arkemheen

Het succesvolle weidevogelbeheer in de polder Arkemheen is beloond met de aanmoedigingsprijs van de Nationale Gruttoprijs 2007. Hier worden de hoogste weidevogeldichtheden gehaald van de provincie Gelderland. Staatsbosbeheer past er sinds 30 – 40 jaar weidevogelbeheer toe. Het aantal broedparen van de grutto fluctueert vanaf 1992, maar laat geen neerwaartse trend zien. Dit in tegenstelling tot het landelijke beeld. Op korte termijn wordt 'vogelbroed- en rustgebied' Arkemheen met een eigen waterbeheersing afgerond en "de verwachtingen ten aanzien van de weidevogelstand zijn hoog gespannen." De jury stelde verder vast dat in Arkemheen te zien is "dat gericht beheer positieve resultaten geeft en dus een echte bijdrage levert aan de bescherming van weidevogels" en dat de terreinbeherende organisatie hier samenwerkt met andere lokale partijen en de resultaten uitdraagt in excursies voor geïnteresseerden en in gerichte publiciteit. Daarbij is gelet op goede monitoringgegevens en bijzondere beheers-

maatregelen ten gunste van de Grutto. Het geheim van de boswachter in polder Arkemheen? "Steeds op perceelsniveau kijken en activiteiten weidevogelvriendelijk houden. Cruciaal is er de samenwerking met een welwillende pachter."

De Gruttoprijs is in 2005 ingesteld om de bescherming van weidevogels te stimuleren. Vogelbescherming Nederland, Landschapsbeheer Nederland en Natuurlijk Platteland Nederland participeren hierin. De nominaties waren zeer verschillend – de eerste prijs ging naar het Zuid-Hollands Landschap met betrekking tot drie kleine gebieden waarin het aantal Grutto's recent is toegenomen. Polder Arkemheen is met ruim 180 ha relatief groot. Overigens maakt de polder Arkemheen nu deel uit van het Nationaal Landschap Arkemheen-Eemland. De extreme openheid, het verkavelingspatroon en veenweidekarakter zijn de drie belangrijkste kernkwaliteiten van dit landschap. Daarin hoort de roep en de vleugelslag van de Grutto (*Limosa limosa*) zonder meer thuis. Voor 'bekijkplekken' en actueel Gruttonieuws zie ook www.grutto.nl.

Bijzondere broedvogels in Zuidoost-Limburgs bos

Mei is dé maand van de broedvogels! Bijv. in de bossen van Zuidoost-Limburg hoor je in het voorjaar tal van zangvogelsoorten, waaronder elf van de Rode Lijst. Landelijk zijn het zeldzaamst: Grauwe klauwier (in de randen; *Lanius collurio*), Middelste bonte specht (*Dendrocopos medius*) en Kortsnavelboomkruiper (*Certhia familiaris* ssp. *macrodactyla*). Van de Nederlandse broedpopulatie van Middelste bonte specht herbergt het Zuidoost-Limburgs bos nu ca. 16% van de landelijke populatie en van de Kortsnavelboomkruiper zijn dat 57%. Ze broeden hier sinds ca. 13 resp. 15 jaar. Bij deze spectaculaire nieuwe vestigingen moeten bio-geografische factoren in combinatie met extensief bosbeheer een doorslaggevende rol hebben gespeeld. Opmerkelijk is verder de toename van Grauwe klauwier, Grasmus (*Sylvia communis*) en Geelgors (*Emberiza citrinella*). Het zijn struweelvogels waarbij de toename valt te verklaren met het in beheer nemen van bermen en omvorming van bosranden.

De Zuid-Limburgse bossen onderscheiden zich in ons land qua hoogte, vegetatie (82% ervan is loofbos) én broedvogels. Karakteristieke vogels van oud gevarieerd loofbos zijn er relatief talrijk: Kleine bonte specht (*Dendrocopos minor*), Glanskop (*Parus palustris*), Boomklever (*Sitta europaea*) en Appelvink (*Coccothraustes coccothraustes*). De ruime aanwezigheid van Zoete kers (*Prunus avium*) is belangrijk als voedselbron voor de Appelvink. De dicht met Klimop (*Hedera helix*) begroeide bomen zijn van betekenis als nestplaatsen voor de Vuurgoudhaan (*Regulus ignicapillus*). Zomertortel (*Streptopelia turtur*), Boompieper (*Anthus trivialis*), Goudvink (*Pyrrhula pyrrhula*) doen het hier minder: dat zijn soorten van jong en dicht bos.

Dit zijn conclusies van het SOVON-onderzoek van 2006 en 2007 dat in de bossen van Boswachterij Vaals en in het Geulen Gulpdal is uitgevoerd in opdracht van Staatsbosbeheer Regio Zuid (karteerders Raymond Pahlplatz en Fred Hustings).

Grutto

(foto: Staatsbosbeheer)